

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Olsztynie

LOL.410.006.02.2015
P.15.100

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Olsztynie
ul. Artyleryjska 3e, 10-165 Olsztyn
T +48 89 678 82 00, F +48 89 678 82 30
lol@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-69, 10-950 Olsztyn

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P.15.100. – Współdziałanie wojewódzkich konserwatorów zabytków oraz jednostek samorządu terytorialnego
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Olsztynie
Kontrolerzy	1. Janusz Dobek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93941 z dnia 17.03.2015 r. 2. Stanisław Bubiński, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 93953 z dnia 09.04.2015 r.
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta w Olsztynie, Plac Jana Pawła II, 10-101 Olsztyn (dalej „Urząd”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Piotr Grzymowicz, Prezydent Olsztyna.

(dowód: akta kontroli str.1-4)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Realizując zadania w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami, Gmina Miejska Olsztyn współpracowała z Warmińsko-Mazurskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków (dalej „WKZ”). W 2013 r. wprowadzono, na podstawie kart adresowych zabytków (spełniających wymogi określone przepisami prawa) oraz otrzymanych od WKZ wykazów zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków i objętych wojewódzką ewidencją zabytków, Gminną Ewidencją Zabytków (dalej „GEZ”). W projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniano uwagi WKZ, a udzielając dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, przestrzegano zasad przyjętych przez Radę Miasta. Zgodnie z przeznaczeniem wykorzystano również środki dotacji otrzymanej z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (dalej „MKiDN”). Prezydent Olsztyna realizował także zadania z zakresu właściwości WKZ, wynikające z Porozumienia zawartego z Wojewodą Warmińsko-Mazurskim w 2009 r. W ocenie NIK, nie we wszystkich aspektach współpraca ta przebiegała prawidłowo. Zaznaczyć należy, że Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2014-2017 pomimo, że nie uzyskał pozytywnej opinii WKZ, przyjęty został przez Radę Miasta. Ponadto ww. Porozumienie zostało rozwiązane z inicjatywy Prezydenta, wskutek braku tej współpracy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja zadań dotyczących prowadzenia gminnej ewidencji zabytków i współpraca w tym zakresie z wojewódzkim konserwatorem zabytków

Opis stanu faktycznego

1.1. Wykazy zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru oraz objętych wojewódzką ewidencją zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z 18.03.2010 r.

o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz o zmianie niektórych innych ustaw¹, Miasto Olsztyn otrzymało od WKZ w grudniu 2010 r. Obejmowały one 420 obiektów wpisanych do rejestru zabytków, 1381 zabytków ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz obiekty zabytkowej zieleni miejskiej (ujętych w 80 pozycjach). Na tej podstawie założono dla nich w ciągu dwóch lat (do grudnia 2012 r.) karty adresowe. Badanie losowo wybranych 100 kart adresowych wykazało, że były one zgodne ze wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem², zwanego dalej „rozporządzeniem wykonawczym” (ponadto na podstawie wyboru losowego 50 innych zabytków ustalono, że założono dla nich wymagane karty adresowe).

Wykaz zabytków nieruchomości objętych GEZ został przyjęty zarządzeniem Prezydenta Miasta Olsztyna nr 42 z dnia 7 lutego 2013 r. Podstawą jej założenia były wytyczne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, dotyczące zasad tworzenia i prowadzenia gminnych ewidencji zabytków, otrzymane od WKZ w styczniu 2013 r. Wykaz ten (opublikowany na stronie BIP Urzędu) zawierał: 1382 zabytki nieruchomości niewpisane do rejestru zabytków, 419 zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków oraz zabytki nieruchomości zieleni (ujęte w 79 pozycjach).

Nowe karty adresowe publikowane są w BIP po podjęciu przez Prezydenta Miasta Olsztyna zarządzenia o ich włączeniu do GEZ.

W latach 2013-2015 (do końca lutego) w ewidencji tej:

a/ dokonano czterech wpisów obiektów ujętych w rejestrze zabytków (2 w 2013 r., i po jednym w latach 2014-2015) oraz dwóch w wojewódzkiej ewidencji zabytków (w 2014 r.),

b/ włączono dwa obiekty ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz wyłączono 119 takich obiektów.

1.2. W latach 2013-2015 (do 28.02.):

- sposób zagospodarowania zmieniły dwa zabytki nieruchomości wpisane do rejestru zabytków i będące własnością Miasta Olsztyn, tj.:
  - Park Miejski Podzamcze (sektor północny i środkowy - między mostami kolejowym a mostem św. Jana) zagospodarowano na funkcje rekreacyjne w rejonach dotychczas zdegradowanych i nie spełniających należycie swojej funkcji,
  - Plac Jedności Słowiańskiej (w otoczeniu starego miasta) zagospodarowano na funkcje rekreacyjne w rejonach dotychczas zdegradowanych i nie spełniających należycie swojej funkcji,
- na cele użytkowe zagospodarowano jeden zabytek wpisany do rejestru i będący własnością Miasta Olsztyna, tj. Tartak przy ul. Knosały w Olsztynie.

W badanym okresie Prezydent Olsztyna nie wyznaczał innych zabytków, o których mowa w art. 22 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami³ (dalej „ustawa o ozionz”).

¹ Dz.U. z 2010 r. Nr 75, poz. 474.

² Dz.U. Nr 113, poz. 661.

³ Dz.U. z 2014 r., poz. 1446.

Spośród 423 zabytków z terenu Miasta Olsztyna, wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości, własnością Miasta jest 88 (21%) zabytków, a współwłasnością 167 (39%).

(dowód: akta kontroli str.5-60,103-138 i 149-165)

1.3. Zadania w zakresie prowadzenia GEZ oraz realizacji innych zadań z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami wykonywało w badanym okresie pięć osób z Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków (komórki wyodrębnionej w strukturze Urzędu Miasta). Na pokrycie kosztów związanych z ich zatrudnieniem wydatkowano w latach 2013-2015 (do końca lutego) łącznie 627.973,57 zł (290.122,70 w 2013 r., 294.865,82 zł w 2014 r. i 42.985,05 zł do końca lutego 2015 r.).

(dowód: akta kontroli str.166-172)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Według stanu na 28 lutego 2015 r. liczba zabytków nieruchomości wpisanych do GEZ nie była zgodna z liczbą zabytków ujętych w rejestrze zabytków oraz wojewódzkiej ewidencji zabytków prowadzonymi przez WKZ. W GEZ na obszarze Miasta Olsztyna znajdowało się: 1338 zabytków nieruchomości ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków i 423 zabytki nieruchomości wpisane do rejestru zabytków (łącznie 1761). Natomiast z danych uzyskanych w trakcie kontroli NIK od WKZ wynikało, że na terenie miasta Olsztyna znajduje się analogicznie 64 i 429 zabytków. Różnica dotyczyła zatem 1274 zabytków ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków i sześciu zabytków wpisanych do rejestru zabytków.

Z wyjaśnień Anny Juszczyzyn Miejskiego Konserwatora Zabytków wynikało, że różnice dotyczące liczby zabytków nieruchomości ujętych w GEZ oraz wykazanych przez WKZ na koniec lutego 2015 r. nie są jej znane. Ewidencja ta została opracowana na podstawie wykazów otrzymanych z WKZ, które uznano za wiarygodne. Ewidencję tą weryfikowano również w oparciu o informacje WKZ w badanym okresie o włączeniu, bądź wyłączeniu zabytków nieruchomości z poszczególnych rejestrów, a Prezydent nie otrzymał informacji o wyłączeniu z wojewódzkiej ewidencji zabytków pozostałych 1274 obiektów. Ponadto uznała, że wypracowanie jednolitego stanowiska w tej sprawie jest niezbędne.

Z wyjaśnień udzielonych przez WKZ oraz jego zastępcę wynikało m.in., że ewidencja gminna ma charakter odrębny wobec ewidencji wojewódzkiej. W wojewódzkiej ewidencji zabytków winny znajdować się obiekty zabytkowe mające charakter regionalny, zaś w gminnej o charakterze lokalnym, dlatego też w ewidencji gminnej mogą znaleźć się obiekty i obszary nieujęte w ewidencji wojewódzkiej. Ponadto zarządzeniem nr 7/2013 z dnia 26 marca 2013 r. WKZ włączył 43 karty obiektów ewidentnie zabytkowych do wojewódzkiej ewidencji zabytków, tym samym ją zakładając (do końca lutego obejmowała 64 obiekty). Karty ewidencyjne sporządzane są sukcesywnie w miarę posiadanych środków finansowych. Powołano się przy tym na pismo Generalnego Konserwatora Zabytków z grudnia 2012 r., w którym określono, że obiekty wojewódzkiej ewidencji zabytków mają charakteryzować się wyjątkowymi walorami zabytkowymi, „wyższymi niż przeciętne”.

(dowód: akta kontroli str.61-102,108-122 i 139-148)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

2. Współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków przy sporządzaniu gminnego programu opieki nad zabytkami

Opis stanu faktycznego

2.1. Poprzedni „Gminny program opieki nad zabytkami” został przyjęty uchwałą Rady Miasta Olsztyn nr LXIX/877/06 i obowiązywał do dnia 6 grudnia 2010 r. Rada Miasta Olsztyn, realizując obowiązek wynikający z art. 87 ust. 3 ustawy o ochronie zabytków, przyjęła uchwałą Nr XLIX/801/14 z dnia 29 stycznia 2014 r. „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Olsztyn na lata 2014-2017”⁴ (dalej „Program”), który:

- Zawierał cele określone w art. 87 ust. 2 ww. ustawy o ochronie zabytków (zakładał m.in.: kompleksową poprawę stanu zabytków nieruchomych, przygotowanie skutecznego systemu prawno-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami, podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa oraz poszukiwanie instrumentów wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej).
- Został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 2 kwietnia 2014 r., tj. po upływie dwóch miesięcy od dnia jego przyjęcia.
- Zawierał zapisy o stanie zachowania zabytków na obszarze Miasta, identyfikując: obiekty związane z pełnieniem funkcji użyteczności publicznej, w tym dziewięć w najlepszym stanie zachowania oraz dwa obiekty o złym stanie zachowania, związanych ze służbą zdrowia (przychodnia lekarska oraz szpital miejski), które wymagały przeprowadzenia w najbliższych latach prac konserwatorskich oraz budowlanych, eliminujących przyczyny powstania zniszczeń; budynki mieszkalne (najliczniejsza grupa), wymagające podjęcia prac związanych m.in. ze złym stanem zachowania podstawowych elementów oraz brakiem bieżących prac konserwatorskich i remontowych; budynki o najgorszym stanie zachowania, długotrwale wyłączone z użytkowania lub użytkowanych w sposób niewłaściwy, powodujący zniszczenia lub uszkodzenia substancji zabytkowej.
- Zakładał finansowanie zadań w ramach środków budżetowych, będących w dyspozycji gminy Olsztyn (na wydatki bieżące planowane na dany rok budżetowy, jak i środki na wydatki majątkowe ujęte w Wieloletniej Prognozie Finansowej), jak również ze środków pochodzących z funduszy unijnych i budżetu państwa (Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, WKZ) oraz samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
- Wskazywał sposoby wsparcia prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich oraz robót budowlanych zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru będących własnością innych podmiotów oraz Miasta Olsztyn, w tym:
  - dofinansowanie właścicieli obiektów zabytkowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku (zgodnie z uchwałą nr XXVIII/507/12 Rady Miasta Olsztyn z dnia 31 października 2012 r. w sprawie zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie

⁴ Dz.Urz. Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2.04.2014 r., poz. 1399

lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków usytuowanym na terenie Miasta Olsztyna),

- udzielanie dotacji celowych z budżetu miasta dla organizacji pozarządowych na realizację priorytetowych zadań z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego wykonywanych przez organizacje działające w sferze pożytku publicznego we współdziałaniu z Miastem Olsztynem (na każdy rok uchwalany jest „Program współpracy Miasta Olsztyna z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami uprawnionymi ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie”),
- „finansowanie pośrednie”, czyli ulgi i zwolnienia w granicach przewidzianych odrębnymi przepisami, a w szczególności: ustawą z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami⁵, ustawą z 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych⁶ oraz ustawą z 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn⁷.
- Określał działania służące realizacji czterech priorytetów obejmujących m.in.: działania inwestycyjne; popularyzowanie wiedzy o historii i dziedzictwie kulturowym miasta, estetyzację dzielnic historycznych, tworzenie warunków dla atrakcyjnej turystyki miejskiej związanej z dziedzictwem kulturowym, jak również wspierania, współfinansowania i wykonywania badań archeologicznych, konserwatorskich i architektonicznych, które są niezbędnym elementem służącym rozpoznaniu wartości zabytku.

Program ten nie określał:

- warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- mierników jego realizacji, a przez cały okres jego realizacji przewidywano systematyczne prowadzenie monitoringu i ewaluacji poszczególnych projektów przez ich koordynatorów (w okresie objętym kontrolą nie przypadał termin złożenia sprawozdania z realizacji programu po upływie 2 lat od jego przyjęcia, a przy jego opracowywaniu nie korzystano z pomocy osób trzecich).

(dowód: akta kontroli str.173-174 i 193-196)

2.2. W okresie objętym kontrolą do WKZ skierowano 9 projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W dwóch przypadkach WKZ wniósł do nich uwagi. Dotyczyły one: nieuwzględnienia obiektów z gminnej ewidencji zabytków i braku zasad ich ochrony oraz niedopuszczenia ekranów dźwiękochłonnych na terenie stanowiska archeologicznego. Uwagi powyższe zostały uwzględnione, a w planach określono ustalenia dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

(dowód: akta kontroli str.197-208)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Program został przyjęty przez Radę Miasta Olsztyn pomimo negatywnej opinii WKZ, która została wydana z uwagi na nieuwzględnienie wniosków: brak założeń doprowadzenia do korelacji pomiędzy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Olsztyna z Programem; nieopracowanie kryteriów dopuszczalności wykonania dociepleń elewacji budynków, wymiany pokryć dachowych oraz stolarki otworowej w obiektach i zespołach ujętych

⁵ Dz.U. z 2014 r., poz. 518 ze zm.

⁶ Dz.U. z 2014 r., poz. 849 ze zm.

⁷ Dz.U. z 2015 r., poz. 86 ze zm.

w GEZ; nieuwzględnienie przy sporządzaniu Programu konieczności weryfikacji ewidencji dla m. Olsztyna; niewykorzystanie w sposób wyczerpujący materiałów odnoszących się do zagadnień koncentrujących się wokół problematyki porozumienia zawartego pomiędzy Ministrem Środowiska a Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 4 lipca 2013 r. oraz opracowanego 20 września 2013 r. projektu Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2013-2016 (nie podjęto próby doprecyzowania formy ochrony zabytków w obszarze tworzenia parków kulturowych).

W udzielonych wyjaśnieniach Prezydent Miasta Olsztyna stwierdził, że „Projekt uchwały Rady Miasta Olsztyna w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Miasta Olsztyna na lata 2014-2017” został skierowany do komisji i na sesję Rady Miasta pomimo negatywnej opinii tego Programu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, ponieważ proces jego opiniowania trwał od maja 2012 roku. Pomimo kilkukrotnych modyfikacji i aktualizacji dokumentu, nie uzyskał on opinii pozytywnej, a jednocześnie zgłaszano do niego inne, kolejne uwagi i zastrzeżenia. Ponadto Gminny Program powstał przed podjęciem uchwały Rady Ministrów, dotyczącej Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami. Program został opracowany na podstawie poradnika metodycznego opracowanego przez Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków. Nie odbiegał on od szeregu innych programów gminnych uzgodnionych przez WKZ na terenie województwa warmińsko-mazurskiego”.

2. Nie w pełni przestrzegano wymogu określonego w art. 87 ust. 1 ustawy o zioz. Nie sporządzono gminnego programu opieki nad zabytkami, który obejmowałby lata 2011-2013 pomimo, że w myśl ww. przepisu Prezydent sporządza taki program na okres czterech lat. Z wyjaśnień Prezydenta Olsztyna wynikało, że w latach 2011-2012 projekt gminnego programu był uzupełniany i dostosowywany do tworzonej gminnej ewidencji zabytków (wskutek nowelizacji z dnia 18 marca 2010 r. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami), której termin opracowania upływał w grudniu 2012 r. Następnie od maja 2012 r. do października 2013 r. projekt programu był opiniowany przez WKZ, w związku z tym nie był w tym czasie kierowany na sesję Rady Miasta.

(dowód: akta kontroli str.175-192 i 194-195)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Wykorzystanie środków na opiekę nad zabytkami

Opis stanu faktycznego

3.1. W latach 2013-2015 w budżecie Miasta Olsztyn na opiekę nad zabytkami (w ramach rozdziału 92120) zaplanowano wydatki na kwotę 7.386.552,00 zł, w tym 4.179.404,00 zł na 2013 r., 2.368.648,00 zł na 2014 r. i 838.500,00 zł na 2015 r. W latach 2013-2014 Miasto Olsztyn wydatkowało łącznie na opiekę nad zabytkami 5.153.130,27 zł, z tego 3.301.530,57 w 2013 r. i 1.851.599,70 zł w 2014 r. Środki finansowe wykorzystano na:

- dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków - 999.972,00 zł (490.144 zł w 2013 r. i 509.828 zł w 2014 r.),
- prace konserwatorsko-remontowe przy obiektach zabytkowych - 187.364,26 zł (106.800 zł w 2013 r. i 80.564,26 zł w 2014 r.),
- rewaloryzację Parku Miejskiego Podzamcze w Olsztynie - 2.049.030,59 zł (1.390.235,65 zł w 2013 r. i 658.794,94 zł w 2014 r.),

- rewitalizację Tartaku Raphaelsohnów na Centrum Techniki i Rozwoju Regionu „Muzeum Nowoczesności” - 1.350.248,00 zł (1.103.068 zł w 2013 r. i 247.180 zł w 2014 r.),
- dokumentacje konserwatorskie, opracowania historyczno-konserwatorskie - 74.482,00 zł (36.192 zł w 2013 r. i 38.290,00 zł w 2014 r.),
- badania konserwatorskie i specjalistyczne - 260.870,00 zł (37.160 zł w 2013 r. i 223.710,00 zł w 2014 r.),
- dokumentacje dotyczące zabezpieczenia i stanu technicznego zabytków - 33.148,50 zł (20.295 zł w 2013 r. i 12.853,50 zł w 2014 r.),
- popularyzację i upowszechnianie wiedzy o zabytkach oraz jego znaczeniu dla historii i sztuki - 198.014,92 zł (117.635,92 zł w 2013 r. i 80.379,00 zł w 2014 r.).

W ramach innych rozdziałów klasyfikacji budżetowej wydatki na opiekę nad zabytkami wyniosły:

- 5.253.722,14 zł w 2013 roku, które wykorzystano na: remont muru, prace remontowe w budynku Ratusza Miejskiego; renowację wewnętrzną drzwi w LO nr I; wymianę stolarki okiennej SP nr 2 i w Pałacu Młodzieży; poprawę estetyki i atrakcyjności przestrzeni śródmieścia (budowę Parku Centralnego i rewaloryzację Parku Miejskiego Podzamcze) i rewitalizację budynku dawnej zajezdni trolejbusowej na cele muzeum Nowoczesności;
- 10.762.112,37 zł w 2014 roku, które wykorzystano na: wykonanie inwentaryzacji architektoniczno-budowlanej z oceną stanu technicznego budynków byłych Koszar Dragonów w Olsztynie; prace remontowe w budynku Ratusza Miejskiego; wymianę stolarki okiennej w SP nr 2 oraz poprawę estetyki i atrakcyjności przestrzeni śródmieścia (budowę Parku Centralnego i rewaloryzację Parku Miejskiego Podzamcze).

(dowód: akta kontroli str.209-210)

3.1.1. Miasto nie posiada oszacowanych potrzeb w zakresie nakładów finansowych związanych z remontami zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytku położonych na terenie gminy, stanowiących jego własność i współwłasność oraz pozostałych podmiotów.

Z wyjaśnień Prezydenta Olsztyna wynikało, że zabytkowymi zasobami Gminy Olsztyn zarządzają miejskie jednostki organizacyjne, które co roku w swoich planach budżetowych uwzględniają nakłady finansowe na remonty zabytków nieruchomości (w latach 2013-2014 szacunkowa kwota 11,8 mln zł). Jednocześnie na remonty zabytków nie stanowiących własności gminy udzielane są z budżetu miasta dotacje celowe.

(dowód: akta kontroli str.211-212)

3.2. Rada Miasta Olsztyna, uchwałą z dnia 31 października 2012 r., przyjęła zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków usytuowanym na terenie Miasta Olsztyna. W uchwale tej określono w szczególności:

- zakres przedmiotowy dotacji (dofinansowanie lub sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych wykonywanych przy zabytku usytuowanym na terenie miasta Olsztyna, nie stanowiącym w 100% własności Gminy Olsztyn, w wysokości do 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac),

- tryb i terminy składania wniosków o dotacje (od 2 do 31 stycznia oraz od 15 listopada do 15 grudnia 2013 r., a w latach następnych w okresie od 15 listopada do 15 grudnia każdego roku) oraz niezbędną dokumentację w celu ich rozpatrzenia,
- sposób dokonania oceny formalnej wniosków o dotacje przez Komisję Konkursową, powoływaną przez Prezydenta Olsztyna (dotacje przyznawała Rada Miasta Olsztyna na jego wniosek),
- zasady udzielenia, wykorzystania oraz rozliczenia dotacji (m.in.: podstawą udzielenia była umowa, a rozliczenia komisyjny odbiór wykonywanych prac lub robót z udziałem przedstawiciela Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków),
- zakres sprawowania kontroli wykorzystania dotacji przez pracowników Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków.

(dowód: akta kontroli str.213-216)

3.2.1. W latach 2013-2014 Rada Miasta udzieliła 25 dotacji na łączną kwotę 999.972,00 zł. Priorytetowo potraktowano wnioski dotyczące prac mających wpływ na poprawę wizerunku miasta oraz prac konserwatorskich i restauratorskich, udzielając dotacje na: prace konserwatorsko-restauratorskie elewacji, stolarki okiennej i drzwiowej oraz remonty dachów i balkonów (993.572,00 zł); dokumentację konserwatorską (2.400,00 zł) i badania konserwatorskie (4.000,00 zł).

Badanie 6 spraw, dotyczących udzielenia dotacji wykazało, że:

- przy ich udzielaniu dochowano zasad przyjętych w ww. uchwale Rady Miasta,
- sposób postępowania przy weryfikowaniu złożonych wniosków oraz typowaniu spośród złożonych wniosków tych, które zostaną wskazane do udzielenia dotacji był zgodny z przyjętymi zasadami,
- w umowach zawarto zapisy określające zakres planowanych prac i termin ich realizacji, wysokość udzielonej dotacji oraz termin i sposób jej płatności, tryb kontroli wykonania umowy, sposób rozliczenia dotacji, warunki i sposób zwrotu niewykorzystanej dotacji albo dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem, jak również zawierano zapisy o obowiązku stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, kiedy faktycznie zachodziłby taki wymóg (nie były zawierane postanowienia o obowiązku udostępnienia zabytku dla zwiedzających); warunki umów nie preferowały któregokolwiek z podmiotów,
- strona otrzymująca dotację składała oświadczenie o wykorzystaniu (lub nie) na realizację projektu objętego dotacją środków z innych źródeł (w poszczególnych przypadkach suma otrzymanych dotacji nie przekraczała 100% nakładów poniesionych na zadanie; w dwóch przypadkach poinformowano o współfinansowaniu zadań ze środków MKiDN),
- dotacje zostały rozliczone w pięciu przypadkach (w jednym jest ono w trakcie) oraz dochodzono zwrotu niewykorzystanej części dotacji.

O przyznanych dotacjach poinformowano Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków oraz Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko Mazurskiego (w 2013 r. po 82 dniach od podjęcia uchwały przez Radę Miasta, a w 2014 r. po 57 dniach).

3.2.2. W latach 2013-2015 (do 28.02.) odmówiono udzielenia 37 dotacji na prace restauratorskie, konserwatorskie oraz roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru na łączną kwotę 1.969.833,97 zł. Powodem odmowy

udzielenia tych dotacji była niewystarczająca ilość środków finansowych w budżecie miasta.

(dowód: akta kontroli str.217-280)

3.2.3. W badanym okresie Miasto Olsztyn wystąpiło do MKiDN o udzielenie dotacji na zadanie pn. „Rewitalizacja budynku dawnej zajezdni trolejbusowej na cele Muzeum Nowoczesności”. W 2013 r. otrzymało dotację w kwocie 41.810,16 zł. Środki te wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem i rozliczono zgodnie z postanowieniami umowy zawartej 14 czerwca 2013 r. Poza powyższą dotacją w latach 2013-2015 (do 28.02.) Miasto Olsztyn otrzymało:

- 972.714,03 zł z Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2007-2013 z tytułu realizacji projektu „Rewaloryzacja Parku Miejskiego Podzamcze w Olsztynie - I etap (wykorzystano 100% środków),
- 3.642.861,50 zł z EFRR Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury 2007-2013 z tytułu realizacji projektu „Rewitalizacja Tartaku Ralphaelsohnów na Centrum Techniki i Rozwoju Regionu „Muzeum Nowoczesności (wykorzystano całą otrzymaną kwotę),
- 8.724.176,64 zł z Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2007-2013 z tytułu realizacji projektu „Poprawa estetyki i atrakcyjności przestrzeni śródmieścia- budowa Parku Centralnego i rewaloryzacja Parku Miejskiego Podzamcze – II etap (wykorzystano 8.680.228,87 zł).

(dowód: akta kontroli str.281-283)

3.2.4. O możliwości pozyskania środków na prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru z innych źródeł niż budżet Miasta Olsztyna właściciele takich zabytków poinformowano w: Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Miasta Olsztyna (opublikowanym w BIP); ulotce „Olsztyn zabytkowy (październik 2014 r.); karcie usługi na stronie BIP (realizacja ciągła od 01.03.2011 r.); Biurze Miejskiego Konserwatora Zabytków (realizacja ciągła); ogłoszeniach na stronie Urzędu oraz w indywidualnej informacji skierowanej do administratorów zabytkowych nieruchomości poprzez środki komunikacji elektronicznej (każdego roku od 15 listopada do 15 grudnia).

W okresie objętym kontrolą właściciele zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru z terenu Miasta Olsztyn otrzymali następujące dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru (nie obejmowały zakresu przedmiotowego badanych dotacji Rady Miasta):

a/ od WKZ w kwocie łącznej 103.666,67 zł (dwa podmioty w latach 2013-2014),

b/ z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w kwocie 45.000,00 zł (dwa podmioty w 2014 r.).

Miasto nie ma wiedzy na temat środków otrzymanych z różnych źródeł przez właściciele zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru z terenu Miasta Olsztyn na realizację prac konserwatorskich, restauratorskich oraz robót budowlanych przy tych zabytkach.

(dowód: akta kontroli str.284-285,282 i 107)

3.2.5. W latach 2013-2015 (do końca lutego) Prezydent nie podejmował wspólnie z WKZ działań w celu pozyskania z innych źródeł środków na prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane.

(dowód: akta kontroli str.286)

3.2.6. Spośród 429 zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków i będących własnością Miasta Olsztyna, do oględzin wytypowano 3 zabytki będące w zarządzie jednostek organizacyjnych Miasta Olsztyn.

W zakresie prowadzenia dokumentacji techniczno-budowlanej, dla trzech losowo wybranych zabytków nieruchomości, których właścicielem była Gmina Olsztyn (budynek mieszkalny przy ul. Warszawskiej 10 w Olsztynie, Przedszkola Miejskiego nr 6, przy ul. Piętnego 3a w Olsztynie, Szkoły Podstawowej nr 2 przy ul. Kościuszki 70 w Olsztynie), ustalono m.in., że:

- Zarządcy tych obiektów prowadzili na bieżąco „książki obiektu budowlanego”, które stosownie do art. 64 ust. 1 ustawy Prawo budowlane⁸, były dokumentem przeznaczonym do zapisów o przeprowadzonych badaniach i kontrolach stanu technicznego oraz remontów i przebudowy, w okresie użytkowania obiektu budowlanego.
- W książkach tych były wpisy o przeprowadzanych przeglądach okresowych (rocznych i pięcioletnich), które zarządcy przeprowadzali zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 prawa budowlanego, a sformułowane w wyniku przeglądów zalecenia pokontrolne były realizowane sukcesywnie (np. rozpoczęta przed dwoma laty wymiana ponad 200 okien w Szkole Podstawowej nr 2).

W wyniku oględzin przeprowadzonych w dniu 14 marca 2015 r. przez kontrolera NIK (w obecności przedstawiciela Miejskiego Konserwatora Zabytków oraz poszczególnych zarządców budynków) stwierdzono m.in., że każdy z tych obiektów miał na stronie frontowej tabliczkę zawierającą oznaczenie numeru i nazwy ulicy wraz z podaniem zarządcy (administratora) obiektu. W żadnym z tych obiektów nie prowadzono robót budowlanych o charakterze restauratorsko-konserwatorskim, ściany zewnętrzne budynków były miejscowo pozbawione tynków, jak również miały miejscowe pęknięcia oraz zabrudzenia, bądź odbarwienia powłoki malarskiej. Wewnątrz budynków utrzymana była czystość oraz ład i porządek stosowny do charakteru użytkowanego obiektu. Na ścianach każdego z ww. obiektów nie było zamontowanych oznaczeń informujących o wpisaniu go do rejestru zabytków i objęciu go ochroną konserwatorską (art. 12 ustawy o ozionz).

W dniu 09.01.2015 r. zwrócono się do WKZ w Olsztynie o określenie wytycznych do uzgodnienia i umieszczenia na zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na terenie Olsztyna znaków informujących, że zabytki te podlegają ochronie. Do korespondencji tej załączono wykaz 90 adresów z określeniem obiektów, poczynając od Ratusza, poprzez szkoły, miejskie mury obronne, Bramę Miejską, domy, kamienice, kościoły i Stary Ratusz.

W odpowiedzi udzielonej przez WKZ (pismo z dnia 30.01.2015 r.) poinformowano Prezydenta Olsztyna, iż to do obowiązku wnioskodawcy należy wraz z wnioskiem przedłożyć projekt umieszczenia na zabytku tablic/napisów, z uwzględnieniem lokalizacji i sposobu przymocowania do elewacji, a w efekcie organ konserwatorski zaakceptuje wniosek.

(dowód: akta kontroli str.287-327)

3.2.7. Trzy inne zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków, tj. przy ulicach: Samulowskiego 6, Warmińskiej 7 i Okopowej 22, będące własnością podmiotów prywatnych (w tym jednej wspólnoty mieszkaniowej), zostały na zlecenie NIK poddane przez PINB kontrolom doraźnym w zakresie oceny ich stanu technicznego oraz prawidłowości utrzymania i użytkowania. PINB stwierdził, że:

⁸ Prawo budowlane - ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 ze zm.)

a/ w odniesieniu do dwóch zabytków:

- elementy obiektów narażone na szkodliwe wpływy atmosferyczne i niszczące działanie czynników występujących podczas użytkowania oraz elementy instalacji nie zostały uszkodzone w stopniu powodującym zagrożenie dla bezpieczeństwa osób,
- obiekty były użytkowane zgodnie z zasadami określonymi w art. 5 ust. 2 Prawa budowlanego z uchybieniami wskazanymi w protokołach przeglądów okresowych,
- właściciele obiektów posiadali wymagane Prawem budowlanym pozwolenia,

b/ jeden obiekt nie jest użytkowany, a wszystkie media są odłączone (jego właściciel wykonał roboty zabezpieczające budynek).

W wyniku kontroli PINB wydał następujące zalecenia:

a/ budynek przy Samulowskiego 6: wykonać zalecenia z przeglądów okresowych oraz remont elewacji, uzupełnić brakujące tralki balustrady schodów,

b/ budynek przy ul. Warmińskiej 7 (do 2014 r. nie był poddawany przez właścicieli wymaganym przeglądom okresowym): uzupełnić brakujące dachówki oraz wykonać remont balkonów i elewacji; uzupełnić brakujące tralki balustrady schodów; wykonać zalecenia z przeglądu pięcioletniego oraz uzupełnić przegląd kominiarski oraz wykonać zalecenia przeglądu gazowego;

c/ budynek przy ul. Okopowej 22: wykonać dodatkowe zabezpieczenie dachu oraz elewacji w sposób uzgodniony z konserwatorem zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 328-331)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. Od połowy stycznia 2014 r. do dnia kontroli NIK Wspólnocie Mieszkaniowej nieruchomości przy ulicy Warszawskiej 42 w Olsztynie nie naliczono odsetek, w kwocie 155 zł, za przekazanie na rachunek Urzędu części niewykorzystanej dotacji 21 dni po wymaganym terminie, mimo że w myśl § 9 ust. 3 umowy z dnia 03.06.2013 r. w przypadku przekroczenia terminu zwrotu niewykorzystanych środków finansowych w stosunku do otrzymującego dotację naliczone zostaną odsetki w wysokości określonej dla zaległości podatkowych, począwszy od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin zwrotu środków. Odsetki w kwocie 155 zł zostały naliczone i wyegzekwowane w trakcie kontroli NIK.

(dowód: akta kontroli str. 245,260-271)

2. Na obiektach objętych oględzinami, które wpisano do rejestru zabytków zamontowane były reklamy, anteny satelitarne oraz metalowe konstrukcje służące suszeniu bielizny. W myśl art. 36 ust. 1 pkt 10 i 11 ustawy o ochronie zabytków i opiewanych obiektów wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, jak również podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany jego wyglądu. Pozwoleń takich jednak nie uzyskano.

Dotyczyło to:

1/ budynku mieszkalnego, którego zarządcą był Zakład Lokali i Budynków Komunalnych w Olsztynie (dalej „ZLiBK”), na którym zamontowanych było pięć anten satelitarnych, dwie metalowe konstrukcje do suszenia bielizny.

Z wyjaśnień udzielonych przez Dyrektora ZLiBK wynikało m.in., że konstrukcje do suszenia bielizny oraz anteny satelitarne zostały zamontowane przez najemców lokali usytuowanych w tym budynku bez wiedzy administratora.

2/ budynku Przedszkola (zarządzanego przez kierownictwo Przedszkola), na którego ścianach szczytowych zamontowane były trzy tablice reklamowe firm prowadzących działalność gospodarczą. Z wyjaśnień Dyrektora Przedszkola wynikało, że do dnia oględzin nie wystąpiono do WKZ w Olsztynie o uzyskanie pozwolenia na umieszczenie tablic reklamowych, gdyż tablice te zamontowane są od września 2005 r., natomiast budynek przedszkola wpisany został do Rejestru Zabytków Województwa Warmińsko-Mazurskiego na podstawie Decyzji nr 15/09 Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 18 sierpnia 2009 r.

(dowód: akta kontroli str. 287-306)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Realizacja zadań objętych Porozumieniem zawartym z Wojewodą Warmińsko-Mazurskim

Opis stanu faktycznego

4.1. Porozumienie pomiędzy Prezydentem Olsztyna a Wojewodą Warmińsko-Mazurskim w sprawie powierzenia Gminie Olsztyn spraw z zakresu właściwości Warmińsko-Mazurskiego Konserwatora Zabytków, zostało zawarte w dniu 27 stycznia 2009 r. Przyjęto w nim do prowadzenia w obszarze administracyjnym Miasta Olsztyna sprawy należące do właściwości WKZ, a w szczególności:

a) 22 zadania z ustawy o ozionz, w tym m.in.:

- wydawanie pozwoleń m.in. na: prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków; umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1 ww. ustawy,
- prowadzenie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz sporządzanie protokołu kontroli, jak również wydawanie zaleceń pokontrolnych kontrolowanej osobie fizycznej lub kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej,
- kierowanie do Policji, prokuratury lub sądu zawiadomień o popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia wynikających z naruszenia przepisów art. 108-118 ustawy o ozionz,
- wydawanie decyzji administracyjnych, w tym m.in.: o wstrzymaniu prac wykonywanych bez pozwolenia WKZ lub w inny sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu; nakładającej obowiązek podjęcia określonych czynności w celu doprowadzenia wykonywanych badań, prac, robót lub innych działań przy zabytku do zgodności z zakresem i warunkami określonymi w pozwoleniu; zobowiązującej do doprowadzenia zabytku do jak najlepszego stanu we wskazany sposób i w określonym terminie; o wstrzymaniu prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku nie wpisanym do rejestru zabytków, jeżeli zabytek ten spełnia warunki uzasadniające dokonanie wpisu do rejestru zabytków,

b) zadania określone w art. 39 ust. 1, 3 i 4 ustawy Prawo budowlane.

Ponadto w Porozumieniu:

- zobowiązano MKZ do niezwłocznego powiadamiania WKZ o przyjmowanych informacjach, podejmowanych czynnościach, opiniach, postanowieniach i decyzjach administracyjnych wraz z przekazaniem kopii otrzymanych dokumentacji związanych z realizacją zadań powierzonych na podstawie Porozumienia, a w przypadku jego rozwiązania do przekazania (protokołem zdawczo-odbiorczym) dokumentacji zgromadzonej przez MKZ w trakcie realizacji zadań wynikających z Porozumienia, do zasobów archiwalnych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie,
- zobowiązano WKZ lub upoważnionych przez niego pracowników WUOZ do przeprowadzania kwartalnych i doraźnych kontroli wykonania powierzonych Porozumieniem zadań (celem sprawdzenia prawidłowości merytorycznej),
- określono uprawnienie dla WKZ do wglądu w sprawy prowadzone przez MKZ na mocy Porozumienia,
- ustalono, że wysokość środków finansowych na lata następne na realizację Porozumienia określona będzie przez strony corocznie w terminie do dnia 30 maja danego roku kalendarzowego,
- nie określono dla MKZ obowiązków w zakresie składania sprawozdań z realizacji zadań.

Sprawy objęte Porozumieniem, dotyczące nieruchomości, budynków i obiektów stanowiących w 100% własność Gminy Olsztyn, pozostały we własności WKZ. Wg wyjaśnień Prezydenta Olsztyna inicjatorem Porozumienia była Gmina Olsztyn, a jego celem było uskutecznienie działań nastawionych na ochronę zabytków położonych na terenie Olsztyna (w tym m.in.: prowadzenie trudnych realizacji konserwatorskich na terenie miasta poprzez bezpośredni nadzór nad inwestycjami prowadzonymi w zabytkach; usprawnienie obsługi interesanta; szybsze wydawanie decyzji administracyjnych; łatwiejszy dostęp interesanta do wszelkich danych niezbędnych do przeprowadzenia procesu inwestycyjnego w jednym miejscu), przy jednoczesnej realizacji zadań własnych Gminy Olsztyn, polegających m.in. na badaniu i dokumentowaniu zasobu zabytkowego położonego na jej terenie, skutkujących lepszym nadzorem nad zabytkami miasta.

(dowód: akta kontroli str. 332-341 i 348-350)

4.2. Urząd nie posiada dokumentacji z realizacji zadań objętych Porozumieniem. Zgodnie z jego warunkami całość dokumentacji została przekazana do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie (do końca 2014 r.) Z informacji uzyskanej od WKZ wynikało, że w okresie objętym kontrolą (w ramach realizacji zadań przez Prezydenta):

- W zakresie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami przeprowadzono 10 kontroli, z czego w dziewięciu z nich stwierdzono nieprawidłowości (nie wydawano zaleceń pokontrolnych w każdym przypadku), a wśród nich:
  - w jednej stwierdzono wykonywanie bez zezwolenia WKZ lub w sposób odbiegających od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu prac, badań, robót i innych działań, o których mowa w art. 43 ustawy o ozionz (nie wydano decyzji),
  - w dwóch stwierdzono wykonywanie przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków prac, robót, badań i innych działań, o których mowa w art. 45 ust. 1 ustawy o ozionz, w związku z czym wydano dwie decyzje nakazujące

przywrócenie zabytku do stanu poprzedniego lub uporządkowanie terenu albo zobowiązująca do doprowadzenia zabytku do jak najlepszego stanu.

- W zakresie działań realizowanych w ramach Porozumienia wydano:
  - 91 zaleceń konserwatorskich na podstawie art. 25 ustawy o ozionz,
  - 260 pozwoleń w trybie art. 36 ust. 1 ustawy o ozionz (z pkt 1-154 zezwolenia, z pkt 2- 11, z pkt 3-21, z pkt 4-1, z pkt 8-1, z pkt 9-7, z pkt 10-15, z pkt 11-50).
- Nie kierowano do właściwych organów zawiadomień o popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia.

(dowód: akta kontroli str. 351-359)

4.3. W latach 2013-2014 (do 31.03.) na realizację zadań przejętych Porozumieniem z 27 stycznia 2009 r. Miasto Olsztyn otrzymało od Wojewody środki finansowe w kwocie łącznej 11 tys. zł (1 tys. zł w 2013 r. i 10 tys. zł w 2014 r.). Z kwoty tej wykorzystano 1 tys. zł na badania, opracowania i opinie konserwatorskie, a niewykorzystane 10 tys. zł (w okresie od 1 stycznia do 31 marca) zwrócono.

(dowód: akta kontroli str. 360)

4.4. W okresie objętym kontrolą pracownicy Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie przeprowadzili jedną kontrolę w zakresie prawidłowości realizacji Porozumienia z 27 stycznia 2009 r. (od 3 do 19 grudnia 2013 r.). W wyniku tej kontroli Prezydentowi Olsztyna przesłano „Projekt wystąpienia pokontrolnego”. (wpłynął 14 lutego 2014 r.). Po przedłożeniu przez Prezydenta Olsztyna wniosku o przedłużenie terminu ustosunkowania się do wniosków zawartych w tym projekcie oraz udzieleniu odpowiedzi, co do zawartych w nim ustaleń, WKZ odstąpił od przesłania wystąpienia pokontrolnego w trybie art. 47 ustawy z 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej⁹. Z wyjaśnień WKZ wynikało, że w związku z równoległym rozwiązaniem Porozumienia dalsze działania w tym zakresie uznano za bezprzedmiotowe.

(dowód: akta kontroli str. 361-378)

4.4.1. W badanym okresie Prezydent Olsztyna otrzymał od WKZ (w trybie art. 47 ustawy o kontroli w administracji rządowej) wystąpienie pokontrolne z dnia 25 marca 2013 r., które dotyczyło kontroli przeprowadzonej przez pracowników Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie w dniach 15.10.-14.11.2012 r. Przedmiotem tej kontroli było wykonywanie zadań z zakresu właściwości WKZ, przekazanych Porozumieniem z dnia 27 stycznia 2009 r. za okres od 1 stycznia 2012 r. do 30 września 2012 r., w zakresie prawidłowości stosowania przez Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków przepisów ustawy o ozionz, rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 27 lipca 2011 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych¹⁰, a także ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹¹ (dalej „Kpa”). Spośród 25 skontrolowanych spraw, w 18 z nich (72%) stwierdzono nieprawidłowości w zakresie naruszeń przepisów ustawy o ozionz oraz Kpa (np. nienależycie ustalony stan faktyczny przed wydaniem decyzji na prowadzenie prac konserwatorskich; nieodpowiednia forma dokumentów załączonych przez strony do wniosków o wydanie decyzji; brak wezwań stron do poprawnego złożenia

⁹ Dz.U.z 2011 r. Nr 185, poz. 1092

¹⁰ Dz.U. z 2011 r.,nr 165, poz. 987

¹¹ Dz.U. z 2000 r. nr 98, poz. 1071 ze zm.

wniosku o wydanie postanowienia zatwierdzającego pod względem konserwatorskim inwentaryzację stolarki okiennej; błędna procedura oraz brak wyciągnięcia konsekwencji administracyjnych z nieuprawnionych działań strony; narzucanie nieuzasadnionych obowiązków na inwestorów).

W wyniku kontroli Prezydent Olsztyna otrzymał od WKZ dwa zalecenia dotyczące:

- podjęcie działań, które spowodują, aby w wydawanych pozwoleń na podstawie art. 36 ust. 1 ustawy o ozonizacji zawierane były zapisy zgodne z podstawowymi zasadami Kpa,
- wyeliminowania z decyzji zapisów, które przekraczają uprawnienia wynikające z art. 36 ust. 3 ustawy o ozonizacji.

O podjęciu działań w celu realizacji zaleceń Prezydent Olsztyna powiadomił WKZ w piśmie z 5 maja 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 379-390)

4.5. Porozumienie zawarte 27 stycznia 2009 r. zostało rozwiązane z dniem 31 marca 2014 r. Powodem jego rozwiązania, według wyjaśnień Prezydenta Olsztyna, było wkraczanie WKZ w kompetencje przekazane Gminie Olsztyn na podstawie Porozumienia oraz brak współpracy na polu ochrony zabytków.

Z dokumentacji przedstawionej do kontroli NIK wynikało, że rozwiązanie Porozumienia było poprzedzone korespondencją, a w szczególności pismami Prezydenta Olsztyna:

- z dnia 28 listopada 2013 r., w którym stwierdził, że sposób postępowania WKZ, widoczny na przykładzie budynku przy ul. Zientary Malewskiej w Olsztynie, skłonił go do podjęcia działań mających na celu wyłączenie z Porozumienia zadań określonych w art. 39 ust. 3 i 4 Prawa budowlanego,
- z dnia 27 grudnia 2013 r., w którym zaproponował Wojewodzie (w nawiązaniu do ustaleń, które zapadły na spotkaniu w tym samym dniu) rozwiązanie Porozumienia za zgodną wolą stron.

(dowód: akta kontroli str. 342-350)

4.6. Zakres zadań objętych Porozumieniem realizowany był w Urzędzie przez pracowników Biura Miejskiego Konserwatora Zabytków. Do zakresu jego działania należało ponadto m.in.: nadzorowanie, prowadzenie i aktualizacja GEZ w formie kart adresowych; opracowywanie gminnego programu opieki nad zabytkami; przygotowywanie propozycji projektu budżetu miasta w działach: kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (ochrona i konserwacja zabytków); współpraca z organami administracji rządowej, instytucjami kultury i organizacjami pozarządowymi w zakresie ochrony zabytków oraz nadzorowanie spraw związanych z tworzeniem na terenie miasta parków kulturowych.

(dowód: akta kontroli str. 391-402)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹², wnosi o:

1. Podjęcie działań w celu doprowadzenia do zgodności liczby zabytków ujętych w GEZ, a ich liczbą wynikającą z rejestru zabytków i wojewódzkiej ewiencji zabytków.
2. Podjęcie działań w celu uregulowania, zgodnie z postanowieniami ustawy o ozionz, umieszczania tablic, reklam i urządzeń na budynkach poddanych oględzinom NIK.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Olsztynie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Olsztyn, dnia 11 maja 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Olsztynie

Dyrektor
Andrzej Zyśk

Kontroler
Janusz Dobek
Główny specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

.....
Podpis

---

¹² Dz.U. z 2012 r., poz.82 ze zm.